

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до проведення семінарських, практичних занять, виконання самостійної роботи з дисципліни «Фінансовий моніторинг» для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «магістр» денної та заочної форм навчання спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

2024

Методичні вказівки до проведення семінарських, практичних занять, виконання самостійної роботи з дисципліни «Фінансовий моніторинг» для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «магістр» денної та заочної форм навчання спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» / Укл. Н.Г. Фатюха – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2024.- 57с.

Укладач: к.е.н., доцент Н.Г. Фатюха

Рецензент: к.е.н, доцент Зоря О.П.

Відповідальний за випуск: к.е.н., доцент Н.Г. Фатюха

Затверджено
на засіданні кафедри
“Фінанси, банківська справа
та страхування”
Протокол № 13
від 19.06. 2024 р.

Рекомендовано
до видання НМК ФЕУ
Протокол № 5
від 28 .06. 2024 р.

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Тематичний план дисципліни з розподілом навчального часу за темами і формами занять	6
2. Зміст дисципліни за модулями і темами	9
3. План лекцій	13
4. Плани семінарських (практичних) занять та самостійної роботи	16
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	49

ВСТУП

Сучасний глобалізаційний світ супроводжується різними викликами та загрозами. Однією з найбільш вразливих є відмивання коштів отриманих злочинним шляхом та фінансування тероризму.

Через те, що накопичені злочинні надприбутки, отримані шляхом ухилення від сплати податків, збуту наркотичних засобів, торгівлі зброєю та людьми, корупції тощо, кримінальні структури намагаються легалізувати через інфраструктуру фінансового та інших ринків. Фахівці-фінансисти повинні чітко розуміти основи фінансового моніторингу та мати сформовані навички щодо виявлення фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, та вчиненню інших дій, спрямованих на недопущення легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, фінансування тероризму та розповсюдження зброї масового знищення.

Метою вивчення дисципліни є формування теоретичних знань та набуття практичних вмінь і навичок використання сучасної методології, методів, прийомів з метою проведення фінансового моніторингу.

Завдання:

- визначення сутності, етапів та типології легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом;
- ознайомлення із міжнародними нормами у сфері протидії легалізації злочинних доходів і фінансування тероризму;
- вивчення сутності та видів фінансового моніторингу;
- ознайомлення із функціонуванням системи фінансового моніторингу в Україні, правами та обов'язками суб'єктів фінансового моніторингу;
- вивчення особливостей організації фінансового моніторингу різними суб'єктами первинного фінансового моніторингу.

Оволодіння дисципліною «Фінансовий моніторинг» дозволить майбутнім магістрам розвинути компетентності у сфері фінансового моніторингу для реалізації покладених на них повноважень: обирати методи адаптації та напрями використання міжнародних стандартів та нормативів у професійній діяльності; систематизувати та аналізувати інформацію для вирішення професійних та наукових завдань в сфері

фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

а) загальні компетентності:

- 1) вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК4;
- 2) здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК5;
- 3) навички міжособистісної взаємодії ЗК6.

б) фахові компетентності:

1) здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування СК04;

2) здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування СК07;

3) здатність розробляти технічні завдання для проектування інформаційних систем у сфері фінансів, банківської справи та страхування СК09;

4) здатність використовувати інструментарій фінансового моніторингу у сфері протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму СК 11.

Результати навчання з дисципліни «Фінансовий моніторинг» деталізують такі очікувані результати навчання: Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування ПР04. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях ПР06. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування ПР09. Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів ПР12. Здатність виявляти нові тенденції у легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом та оцінювати ризики для суб'єктів первинного фінансового моніторингу бути використаними для відмивання «брудних» коштів або фінансування тероризму ПР 15.

1 ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

з розподілом навчального часу за темами і формами занять

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	ус бо го	у тому числі					ус бо го	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с.р .		л	п	ла б	і н д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1.												
Змістовий модуль 1. Типології легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом: світові та вітчизняні тенденції												
Тема 1. Еволюційний аспект проблеми боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванням тероризму на міжнародному та національному рівнях	11	3	1	-	-	7	15	0,75	0,25	-	-	14
Тема 2. Міжнародні стандарти у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму	17	4	2	-	-	11	15	0,75	0,25	-	-	14
Тема 3. Типології легалізації коштів та майна, отриманих злочинним шляхом	17	4	2	-	-	11	15	0,75	0,25	-	-	14
Тема 4. Поняття, система та суб'єкти фінансового моніторингу в Україні	15	4	2	-	-	9	15	0,75	0,25	-	-	14
Разом за змістовим модулем 1	60	15	7	-	-	38	60	3	1	-	-	56

Змістовий модуль 2. Організація здійснення фінансового моніторингу (теоретичні та практичні аспекти)												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Організаційно-правовий статус Державної служби фінансового моніторингу України	12	3	2	-	-	7	12,8	0,6	0,2	-	-	12
Тема 2. Завдання, права та обов'язки суб'єктів державного та первинного фінансового моніторингу	12	3	1	-	-	8	12,8	0,6	0,2	-	-	12
Тема 3. Організація фінансового моніторингу суб'єктами первинного фінансового моніторингу	14	3	2	-	-	9	11,8	0,6	0,2	-	-	11
Тема 4. Особливості організації фінансового моніторингу спеціально визначеними нефінансовими суб'єктами первинного фінансового моніторингу	12	3	1	-	-	8	10,8	0,6	0,2	-	-	10
Тема 5. Відповідальність за порушення вимог законодавства у сфері протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму	10	3	1	-	-	6	11,8	0,6	0,2	-	-	11
Разом за змістовим модулем 2	60	15	7	-	-	38	60	3	1		-	56
Усього годин	120	30	14		-	76	120	6	2	-	-	112

2 ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ ЗА МОДУЛЯМИ І ТЕМАМИ

Змістовий модуль 1. Типології легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом: світові та вітчизняні тенденції

Тема 1. Еволюційний аспект проблеми боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванням тероризму на міжнародному та національному рівнях

Поняття та джерела походження "брудних" грошей. Сутність поняття "відмивання" коштів та легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом.

Необхідність міжнародної співпраці для боротьби з легалізацією доходів, здобутих у злочинний спосіб, фінансуванням тероризму, фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення. Чорний список FATF (некооперативні країни та території).

Міжнародні організації в сфері боротьби з легалізацією доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванням тероризму: *FATF*, Євразійська група, *MONEYVAL*, Егмонтська група, ООН, МВФ, Базельський комітет, Вольфсберзька група, Інтерпол та ін.

Етапи розвитку системи запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення в Україні (далі – ПВД/ФТ).

Тема 2 . Міжнародні стандарти у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму

Рекомендації *FATF*. Варшавська Конвенція Ради Європи про відмивання, виявлення, вилучення та конфіскацію доходів від злочинної діяльності та фінансування тероризму.

Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму. Палермська Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності. Меридська Конвенція ООН проти корупції. Страсбурзька Конвенція Ради Європи *ETS* №141 про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом. Резолюції Ради Безпеки ООН.

Директива Європейського Парламенту та Ради ЄС 2015/849 про запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання

коштів та фінансування тероризму. Документи Базельського комітету з банківського нагляду. Документи Егмонтської групи. Вольфсберзькі принципи.

Тема 3. Типології легалізації коштів та майна, отриманих злочинним шляхом

Найбільш поширені моделі відмивання доходів, отриманих злочинним шляхом.

Сучасні світові типології легалізації коштів, отриманих злочинним.

Загальні вітчизняні тенденції легалізації злочинних коштів: типології легалізації коштів та майна, отриманих злочинним шляхом через банківські і небанківські фінансові установи, ринок нерухомого майна, шляхом зняття готівки та ін. шляхом.

Тема 4. Поняття, система та суб'єкти фінансового моніторингу в Україні

Засади функціонування системи фінансового моніторингу в Україні.

Законодавство у сфері фінансового моніторингу. Поняття та види фінансового моніторингу. Система та суб'єкти фінансового моніторингу.

Характеристика фінансових операцій, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу.

Подання інформації з питань фінансового моніторингу .

Змістовий модуль 2. Організація здійснення фінансового моніторингу (теоретичні та практичні аспекти)

Тема 5. Організаційно-правовий статус Державної служби фінансового моніторингу України

Місце Держфінмоніторингу в системі центральних органів виконавчої влади України.

Основні завдання Держфінмоніторингу. Повноваження та права Держфінмоніторингу.

Організаційна структура Держфінмоніторингу. Повноваження Голови Держфінмоніторингу.

Взаємодія Держфінмоніторингу з різними органами та організаціями у сфері протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму.

Тема 6. Завдання, права та обов'язки суб'єктів державного та первинного фінансового моніторингу

Суб'єкти державного фінансового моніторингу та їх повноваження.

Завдання та повноваження Національного банку України, Національної комісії із цінних паперів та фондового ринку у сфері запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму.

Види суб'єктів первинного фінансового моніторингу.

Обов'язки та права суб'єктів первинного фінансового моніторингу.

Тема 7. Організація фінансового моніторингу суб'єктами первинного фінансового моніторингу

Загальні вимоги до організації фінансового моніторингу: порядок подання інформації для взяття на облік (зняття з обліку/поновлення на обліку) суб'єктів первинного фінансового моніторингу, реєстрації та подання суб'єктами первинного фінансового моніторингу Державній службі фінансового моніторингу інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, іншої інформації, що може бути пов'язана з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванням тероризму та фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення. Порядок взяття на облік суб'єктів первинного фінансового моніторингу.

Призначення працівника, відповідального за проведення фінансового моніторингу, його права та обов'язки.

Встановлення правил проведення фінансового моніторингу. Порядок виявлення, зупинення та надання інформації про фінансову операцію, учасником якої є особа, яку включено до переліку осіб, пов'язаних із здійсненням терористичної діяльності.

Управління ризиками використання фінансової установи у відмиванні злочинних доходів та критерії ризиків.

Особливості здійснення фінансового моніторингу в банках.

Здійснення фінансового моніторингу в фінансових установах.

Тема 8. Особливості організації фінансового моніторингу спеціально визначеними нефінансовими суб'єктами первинного фінансового моніторингу

Заходи, що здійснюються спеціально визначеними суб'єктами первинного фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму.

Особливості здійснення фінансового моніторингу суб'єктами підприємницької діяльності, які надають посередницькі послуги під час здійснення операцій із купівлі-продажу нерухомого майна.

Особливості здійснення фінансового моніторингу нотаріусами, адвокатами, суб'єктами господарювання, що надають юридичні послуги.

Особливості організації фінансового моніторингу іншими спеціально визначеними нефінансовими суб'єктами первинного фінансового моніторингу

Тема 9. Відповідальність за порушення вимог законодавства у сфері протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму

Кримінальна відповідальність за легалізацію злочинних доходів.

Кримінальна відповідальність за фінансування тероризму.

Кримінальна відповідальність за розповсюдження зброї масового знищення.

Кримінальна, адміністративна та цивільно-правова відповідальність за порушення вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму, фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

3 ПЛАН ЛЕКЦІЙ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТИПОЛОГІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ: СВІТОВІ ТА ВІТЧИЗНЯНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Тема 1. Еволюційний аспект проблеми боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванням тероризму на міжнародному та національному рівнях

1. Поняття та джерела походження "брудних" грошей. Сутність поняття "відмивання" коштів та легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом.

2. Необхідність міжнародної співпраці для боротьби з легалізацією доходів, здобутих у злочинний спосіб, фінансуванням тероризму, фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення. Чорний список FATF (некооперативні країни та території).

3. Міжнародні організації в сфері боротьби з легалізацією доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванням тероризму: *FATF*, Євразійська група, *MONEYVAL*, Егмонтська група, ООН, МВФ, Базельський комітет, Вольфсберзька група, Інтерпол та ін.

4. Етапи розвитку системи запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення в Україні (далі – ПВД/ФТ).

Тема 2 . Міжнародні стандарти у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму

1. Рекомендації *FATF*. Варшавська Конвенція Ради Європи про відмивання, виявлення, вилучення та конфіскацію доходів від злочинної діяльності та фінансування тероризму.

2. Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму. Палермська Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності. Меридська Конвенція ООН проти корупції. Страсбурзька Конвенція Ради Європи *ETS №141* про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом. Резолюції Ради Безпеки ООН.

3. Директива Європейського Парламенту та Ради ЄС 2015/849 про запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання коштів та фінансування тероризму. Документи Базельського комітету з банківського нагляду. Документи Еґмонтської групи. Вольфсберзькі принципи.

Тема 3. Типології легалізації коштів та майна, отриманих злочинним шляхом

1. Найбільш поширені моделі відмивання доходів, отриманих злочинним шляхом.

2. Сучасні світові типології легалізації коштів, отриманих злочинним.

3. Загальні вітчизняні тенденції легалізації злочинних коштів: типології легалізації коштів та майна, отриманих злочинним шляхом через банківські і небанківські фінансові установи, ринок нерухомого майна, шляхом зняття готівки та ін. шляхом.

Тема 4. Поняття, система та суб'єкти фінансового моніторингу в Україні

1. Засади функціонування системи фінансового моніторингу в Україні.

2. Законодавство у сфері фінансового моніторингу. Поняття та види фінансового моніторингу. Система та суб'єкти фінансового моніторингу.

3. Характеристика фінансових операцій, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу.

4. Подання інформації з питань фінансового моніторингу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ (ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ)

Тема 5. Організаційно-правовий статус Державної служби фінансового моніторингу України

1. Місце Держфінмоніторингу в системі центральних органів виконавчої влади України.

2. Основні завдання Держфінмоніторингу. Повноваження та права Держфінмоніторингу.

3. Організаційна структура Держфінмоніторингу. Повноваження Голови Держфінмоніторингу.

4. Взаємодія Держфінмоніторингу з різними органами та організаціями у сфері протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму.

Тема 6. Завдання, права та обов'язки суб'єктів державного та первинного фінансового моніторингу

1. Суб'єкти державного фінансового моніторингу та їх повноваження.

2. Завдання та повноваження Національного банку України, Національної комісії із цінних паперів та фондового ринку у сфері запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму.

3. Види суб'єктів первинного фінансового моніторингу.

4. Обов'язки та права суб'єктів первинного фінансового моніторингу.

Тема 7. Організація фінансового моніторингу суб'єктами первинного фінансового моніторингу

1. Загальні вимоги до організації фінансового моніторингу: порядок подання інформації для взяття на облік (зняття з обліку/поновлення на обліку) суб'єктів первинного фінансового моніторингу, реєстрації та подання суб'єктами первинного фінансового моніторингу Державній службі фінансового моніторингу інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, іншої інформації, що може бути пов'язана з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванням тероризму та фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення Порядок взяття на облік суб'єктів первинного фінансового моніторингу.

2. Призначення працівника, відповідального за проведення фінансового моніторингу, його права та обов'язки.

3. Встановлення правил проведення фінансового моніторингу. Порядок виявлення, зупинення та надання інформації про фінансову операцію, учасником якої є особа, яку включено до переліку осіб, пов'язаних із здійсненням терористичної діяльності.

4. Управління ризиками використання фінансової установи у відмиванні злочинних доходів та критерії ризиків.

5. Особливості здійснення фінансового моніторингу в банках.
6. Здійснення фінансового моніторингу в фінансових установах.

Тема 8. Особливості організації фінансового моніторингу спеціально визначеними нефінансовими суб'єктами первинного фінансового моніторингу

1. Заходи, що здійснюються спеціально визначеними суб'єктами первинного фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму.

2. Особливості здійснення фінансового моніторингу суб'єктами підприємницької діяльності, які надають посередницькі послуги під час здійснення операцій із купівлі-продажу нерухомого майна.

3. Особливості здійснення фінансового моніторингу нотаріусами, адвокатами, суб'єктами господарювання, що надають юридичні послуги.

4. Особливості організації фінансового моніторингу іншими спеціально визначеними нефінансовими суб'єктами первинного фінансового моніторингу

Тема 9. Відповідальність за порушення вимог законодавства у сфері протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму

1. Кримінальна відповідальність за легалізацію злочинних доходів.

2. Кримінальна відповідальність за фінансування тероризму.

3. Кримінальна відповідальність за розповсюдження зброї масового знищення.

4. Кримінальна, адміністративна та цивільно-правова відповідальність за порушення вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму, фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

**4 ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ
ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТИПОЛОГІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ
(ВІДМИВАННЯ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ
ШЛЯХОМ: СВІТОВІ ТА ВІТЧИЗНЯНІ ТЕНДЕНЦІЇ**

Тема 1. Тема 1. Еволюційний аспект проблеми боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванням тероризму на міжнародному та національному рівнях

Компетентності за темою: здатність визначати сутність легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, аналізувати прорікальні злочини, усвідомлювати структуру міжнародної системи ПВД/ФТ.

План заняття

1. Поняття та джерела походження "брудних" грошей.
2. Необхідність міжнародної співпраці для боротьби з легалізацією доходів, здобутих у злочинний спосіб, фінансуванням тероризму, фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення.
3. Міжнародні організації в сфері боротьби з легалізацією доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванням тероризму
4. Етапи розвитку системи запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення в Україні

Питання для самоконтролю та дискусій

1. Визначте поняття "брудні" гроші.
2. Охарактеризуйте основні джерела одержання "брудних" грошей.
3. Дайте визначення поняттям: "економічна вигода", "відмивання (легалізація) грошей", "фінансова гарантія", "зобов'язання".
4. Розкрийте основні засоби відмивання коштів.
5. Опишіть особливості побудови міжнародної системи протидії легалізації доходів та основні міжнародні організації у цій сфері.
6. Визначте правове призначення Закону України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення".

7. Розкрийте значення Конвенції ООН "Про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин" для побудови міжнародної системи ПВД/ФТ.

8. Назвіть законодавчо-правові акти, що визначають адміністративну та кримінальну відповідальність за відповідні порушення законодавства у сфері запобігання та протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом.

9. Назвіть фінансові операції, що пов'язані зі здійсненням або забезпеченням здійснення платежу за допомогою суб'єкта первинного фінансового моніторингу.

10. Охарактеризуйте основні етапи формування національної системи ПВД/ФТ в Україні.

Завдання для самостійного опрацювання

1. Вивчити критерії віднесення держав до чорного списку FATF.

2. Вивчити перелік офшорних зон згідно із законодавством України.

Методичні рекомендації до виконання завдань для самостійного опрацювання

Виконання запропонованих завдань передбачає глибоке опрацювання лекційного та іншого теоретичного матеріалу за темою.

Завдання можуть виконуватися в довільній формі. Можливі креативні та нестандартні підходи до виконання (з використанням образотворчих елементів, програмних продуктів тощо).

Наприклад, для виконання завдання 2 доцільно побудувати таблицю, що дозволить наочно побачити зміни в переліках офшорів (табл. 1.1).

Таблиця 4.1- Інформаційна таблиця офшорних зон відповідно до українського законодавства

Назва офшорної зони / країни	Роки		
	2003	2013	...
Британські залежні території	+	+	...
...

Тести для самостійного опрацювання

1. Де вперше почали вживати терміни "брудні гроші" та «відмивання грошей»:

- а) США;
- б) Бразилія;
- в) Швейцарія;
- г) Японія.

2. Що стало відправним моментом у боротьбі світового співтовариства з явищем легалізації доходів:

- а) створення Інтерполу;
- б) створення FATF;
- в) прийняття Віденської конвенції;
- г) прийняття 40 рекомендацій FATF.

3. Які основні міжнародні організації у сфері ПВД/ФТ:

- а) Інтерпол;
- б) група Егмонт;
- в) ООН;
- г) МАНІБЕЛ (MONEYVAL);
- д) група FINTER;
- е) САГ (EAG)?

4. Чи є правильним твердження: "чорні/брудні" гроші – це гроші, одержані з будь-яким порушенням чинного законодавства:

- а) так;
- б) ні.

5. Чи є правильним твердження: "Україна двічі була внесена до "чорного" списку FATF":

- а) так;
- б) ні.

6. Вставте пропущене поняття:

... – означає будь-яку економічну вигоду, одержану чи набуту, прямо чи опосередковано, від злочинів.

7. Вставте пропущене поняття:

... – означає будь-який злочин, у результаті якого виникли доходи, що можуть стати предметом злочину.

Питання для самостійного опрацювання

1. Охарактеризуйте власні державні механізми у боротьбі з легалізацією злочинних коштів в США.

2. Охарактеризуйте власні державні механізми у боротьбі з легалізацією злочинних коштів в Італії.

3. Охарактеризуйте власні державні механізми у боротьбі з легалізацією злочинних коштів в Іспанії.

4. Охарактеризуйте власні державні механізми у боротьбі з легалізацією злочинних коштів у Великобританії.

5. Охарактеризуйте власні державні механізми у боротьбі з легалізацією злочинних коштів Ірландії та Кіпру.

Теми рефератів (есе)

1. Виникнення поняття відмивання «брудних» коштів.

2. Становлення системи ПВД/ФТ.

Тема 2. Міжнародні стандарти у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму

Компетентності за темою: здатність адаптувати і використовувати міжнародні стандарти у сфері ПВД/ФТ у професійній діяльності.

План заняття

1. Рекомендації FATF.

2. Основні міжнародні конвенції з питань відмивання доходів від злочинної діяльності та фінансування тероризму.

3. Документи Базельського комітету з банківського нагляду.

4. Документи Егмонтської групи. Вольфсберзькі принципи

Питання для самоконтролю та дискусій

1. Розкрийте основні аспекти розвитку міжнародних механізмів боротьби із економічною злочинністю.

2. Розкрийте основні класифікації міжнародних актів у сфері ПВД/ФТ.

3. Охарактеризуйте юридичну силу міжнародних актів.

4. Назвіть та охарактеризуйте основні міжнародні конвенції, спрямовані на боротьбу з легалізацією доходів, одержаних в незаконний спосіб, та з фінансуванням тероризму.

5. Розкрийте вимоги, що встановлюються IV та V Директивами Європейського Парламенту та Ради щодо запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання коштів та фінансування теро-

ризму.

6. Охарактеризуйте Базельські принципи.

7. Розкрийте Вольфсберзькі принципи.

8. Охарактеризуйте призначення та структуру Рекомендацій FATF.

9. Назвіть новели Рекомендацій FATF у редакції 2012 р.

10. Оцініть можливість виконання Україною нових вимог FATF та директив ЄС.

Тести для самостійного опрацювання

1. Який орган має право ухвалювати рішення, обов'язкові для виконання всіма членами ООН:

а) Асамблея ООН;

б) Рада Безпеки ООН;

в) секрете́ріат ООН;

г) Економічна і Соціальна Рада ООН.

2. На яких ключових питаннях зроблено акцент у Рекомендаціях FATF 2012 року:

а) на боротьбі з фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення;

б) на корупції;

в) на незаконному обігу наркотичних і психотропних речовин;

г) на відмиванні коштів та фінансуванні тероризму.

3. Розташуйте в хронологічному порядку основні міжнародні акти у сфері ПВД/ФТ:

а) Палермська конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності;

б) Страсбурзька конвенція ETS № 141;

в) Меридська конвенція ООН проти корупції;

г) 40 Рекомендацій FATF;

д) Віденська конвенція ООН;

е) Варшавська конвенція Ради Європи Про відмивання, виявлення, вилучення та конфіскацію доходів від злочинної діяльності та фінансування тероризму;

ж) Міжнародні стандарти з ПВД/ФТ і з розповсюдження зброї масового знищення;

з) Нью-Йоркська міжнародна конвенція Про боротьбу з фінансуванням тероризму;

- и) Резолюція 1267 Ради Безпеки ООН;
- к) Шанхайська конвенція Про боротьбу з тероризмом, сепаратизмом та екстремізмом.

4. Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням коштів (FATF) це:

- а) спеціальна комісія ООН;
- б) міжурядовий орган;
- в) Департамент Ради Європи;
- г) один з органів Євросоюзу.

5. Чи стосується фінансовий моніторинг платежів фізосіб-підприємців (ФОП) і звичайних громадян:

- а) так;
- б) ні;
- в) тільки фізосіб-підприємців (ФОП);
- г) тільки звичайних громадян.

7. Чи є правильним твердження: Рекомендації FATF є визнаними міжнародними стандартами, застосовуються до всіх країн:

- а) так;
- б) ні;

Питання для самостійного опрацювання

1. Розглянути Рекомендації ФАТФ.
2. Опрацювати Базельські та Вольфсберзькі принципи.
3. Вивчити IV та V Директиви ЄС щодо протидії легалізації доходів.

Методичні рекомендації до виконання завдань для самостійного опрацювання

Виконання запропонованих завдань передбачає глибоке опрацювання міжнародних актів у сфері ПВД/ФТ.

Метою цих завдань є формування у студентів комплексного уявлення та розуміння механізму міжнародного регулювання у сфері ПВД/ФТ: суб'єктів, мети, напрямів і способів регулювання, засобів впливу на порушників і відповідальності країн-учасниць за порушення у сфері ПВД/ФТ.

Опрацювання може виконуватися в довільній формі. Можливі креативні та нестандартні підходи до виконання (з використанням об-

разотворчих елементів, програмних продуктів тощо), спрямовані на підготовку до практичних занять, після завершення яких має відбуватися презентація студентами результатів і захист із відповідями на запитання.

Практичні завдання

1. Оцінити відповідність національної системи фінансового моніторингу України вимогам міжнародних організацій.
2. Дослідити країни та території, що були внесені до «чорного списку» FATF протягом 2000-2023 років

Теми рефератів (есе)

1. Імплементация міжнародних стандартів у вітчизняне законодавство у сфері фінансового моніторингу.
2. Проблеми реалізації міжнародних стандартів у сфері фінансового моніторингу в Україні.

Тема 3. Типології легалізації коштів та майна, отриманих злочинним шляхом

Компетентності за темою: здатність визначати сутність, етапи схем із легалізації доходів на основі аналізу типологій легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом.

План заняття

1. Найбільш поширені моделі відмивання доходів, отриманих злочинним шляхом
2. Сучасні світові типології легалізації коштів, отриманих злочинним шляхом
3. Загальні вітчизняні тенденції легалізації злочинних коштів

Питання для самоконтролю та дискусій

1. Розкрийте сутність легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом.
2. Охарактеризуйте моделі відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом, які є найбільш поширеними на сьогодні.
3. Назвіть основні етапи в моделі легалізації коштів, одержаних злочинним шляхом.
4. Охарактеризуйте двофазну модель відмивання доходів.

5. Розкрийте сутність трьохфазної моделі відмивання доходів.
6. Розкрийте етапи чотирьохфазної моделі відмивання доходів.
7. Охарактеризуйте можливі напрями легалізації грошей.
8. Назвіть найбільш популярні сьогодні способи відмивання доходів у світі.
9. Назвіть найбільш популярні способи легалізації грошей в Україні.
10. Охарактеризуйте наявні індикатори, завдяки яким є можливість виявляти спроби легалізації злочинних доходів.

Тести для самостійного опрацювання

1. Початкова стадія процесу відмивання, пов'язана зі здійсненням предикатного злочину, що передує стадії розміщення – це:

- а) розміщення;
- б) розшарування;
- в) інтеграція;
- г) «нульова стадія».

2. «Найближчий» синонім до терміну «типологія відмивання грошей» – це:

- а) класифікація;
- б) узагальнена модель;
- в) узагальнені матеріали;
- г) тематичне угруповання.

3. Розташуйте послідовно основні стадії трьохфазної моделі відмивання доходів:

- а) розшарування;
 - б) розміщення;
 - в) інтеграція;
 - г) правильна відповідь відсутня.
- Б) А) В)

4. Операції «розриву ланцюга» використовуються з метою:

- а) розподілу наявних коштів;
- б) маскуванню слідів скоєного злочину;
- в) інтеграції грошової маси;
- г) маскуванню слідів незаконного походження доходів шляхом зміни власників коштів, їх фізичного переміщення.

4. Етапи процесу відмивання коштів мають назву:

- а) інтеграція;

- б) розрив ланцюга;
- в) переміщення;
- г) розміщення.

5. Смарфінг це:

- а) розсилка спаму у мережі інтернет;
- б) метод відмивання коштів через банківські установи, коли певна організація наймає велику кількість людей, які здійснюють незначні грошові перекази на депозитні рахунки в різних банках і філіях;
- в) виконання замість одної кількох фінансових операцій, кожна з яких на суму, що менше обумовлених законом розмірів, котрі підлягають реєстрації банком і обов'язковому інформуванню держорганів;
- г) компанії, що фактично здійснюють діяльність, при якій нелегальні доходи змішуються з доходами від законної діяльності.

6. Метод, розміщення коштів, одержаних злочинним шляхом, який засновано на використанні з метою відмивання грошей таких підприємств, де значні суми готівки є звичайним та законним явищем – це:

- а) злиття законних та незаконних фондів;
- б) смарфінг;
- в) штучне завищення торговельної виручки під час реалізації товарів;
- г) створення помилкового паперового сліду.

7. На стадії інтеграції, що є заключною фазою відмивання кримінальних доходів, можуть застосовуватися такі методи:

- а) продаж нерухомості, в яку попередньо були інвестовані брудні кошти; злиття законних та незаконних фондів; викривлення цін зовнішньоекономічних угод;
- б) створення помилкового паперового сліду; злиття законних та незаконних фондів; викривлення цін зовнішньоекономічних угод;
- в) продаж нерухомості, в яку попередньо були інвестовані брудні кошти; «трансферпрайсінг»; викривлення цін зовнішньоекономічних угод;
- г) продаж нерухомості, в яку попередньо були інвестовані брудні кошти; злиття законних та незаконних фондів; «трансферпрайсінг».

Завдання для самостійного опрацювання

1. Опрацювати міжнародні типології легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом.
2. Опрацювати національні типології легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом.
3. За результатами опрацювання зробити презентацію за напрямом, що є найбільш актуальним для України.

Методичні рекомендації до виконання завдань для самостійного опрацювання

Для виконання завдання 1 слід опрацювати типологічні звіти ФАТФ, ЄАГ.

Для виконання завдання 2 слід опрацювати типологічні звіти Держфінмоніторингу.

Для виконання завдання 3 потрібно використати офіційну, у тому числі статистичну інформацію, розміщену на сайтах суб'єктів державного фінансового моніторингу.

Теми рефератів (есе)

1. Схеми легалізації злочинно одержаних доходів.
2. Порівняльний аналіз еволюції світових та вітчизняних типологій легалізації брудних коштів.

Практичні завдання

1. Виявити ознаки злочинів із легалізації.
2. Дослідити типологічні звіти інших міжнародних організацій — MONEYVAL, Група країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону з відмивання грошей (АТГ), Євразійська група з протидії легалізації злочинних доходів і фінансуванню тероризму (ЄАГ) (http://www.eurasiangroup.org/ru/typology_research.php.)

Тема 4. Поняття, система та суб'єкти фінансового моніторингу в Україні

Компетентності за темою: здатність орієнтуватися в механізмі функціонування системи фінансового моніторингу України

План заняття

1. Засади функціонування системи фінансового моніторингу в Україні.
2. Законодавство у сфері фінансового моніторингу.
3. Поняття та види фінансового моніторингу.
4. Система та суб'єкти фінансового моніторингу.
5. Характеристика фінансових операцій, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу.
6. Подання інформації з питань фінансового моніторингу.

Питання для самоконтролю та дискусій

1. Охарактеризуйте поняття фінансового моніторингу.
2. Обґрунтуйте необхідність побудови системи фінансового моніторингу.
3. Розгляньте основні етапи побудови системи фінансового моніторингу в Україні.
4. Розкрийте види фінансового моніторингу.
5. Характеристика суб'єкта первинного фінансового моніторингу.
6. Охарактеризуйте суб'єктів державного фінансового моніторингу.
7. Характеристика фінансових операцій, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу.
8. Подання інформації з питань фінансового моніторингу

Тести для самостійного опрацювання

1. Сукупність заходів, що вживаються суб'єктами фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії, що включають проведення державного фінансового моніторингу та первинного фінансового моніторингу – це:

- а) бюджетний моніторинг;
- б) податковий моніторинг;
- в) фінансова політика;
- г) фінансовий моніторинг.

2. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг є суб'єктом:

- а) первинного фінансового моніторингу;

- б) відомчого фінансового моніторингу;
- в) державного фінансового моніторингу;
- г) обов'язкового фінансового моніторингу.

3. З яких рівнів, згідно із Законом України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансування розповсюдженню зброї масового знищення", складається система фінансового моніторингу:

- а) первинного та державного;
- б) первинного та вторинного;
- в) обов'язкового та внутрішнього;
- г) державного та внутрішнього?

4. Система, за якої банки не обов'язково повідомляють спеціальні органи про всі операції, суми за якими перевищують встановлену межу, відноситься до:

- а) європейської;
- б) американської;
- в) змішаної ;
- г) правильної відповіді не має.

5. Яку назву має в Україні центральний орган виконавчої влади з питань фінансового моніторингу:

- а) Державний комітет фінансового моніторингу України;
- б) Державна служба фінансового моніторингу України;
- в) Державний департамент фінансового моніторингу;
- г) Державна комісія фінансового моніторингу.

6. Про що повинні бути попереджені працівники суб'єкта первинного фінансового моніторингу:

- а) дотримання трудової дисципліни;
- б) про відповідальність за порушення законодавства з питань здійснення фінансового моніторингу;
- в) не розголошення комерційної таємниці.

7. Що не відноситься до поняття «фінансова операція»:

- а) надання або отримання позики або кредиту;
- б) відкриття рахунку;
- в) реєстрація суб'єкта підприємницької діяльності;
- г) внесення або зняття депозиту (внеску, вкладу).

Завдання для самостійного опрацювання

1. Опрацювати Закон України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення".

2. Опрацювати Звіт про результати Національної оцінки ризиків (Режим доступу: <https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/310/%D0%9D%D0%9E%D0%A0/%D0%94%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8/Zvit.pdf.pdf>).

3. Опрацювати Звіт за результатами V раунду взаємної перевірки MONEYVAL (https://finmonitoring.in.ua/wp-content/uploads/2018/03/zvit_ukr.pdf).

4. Порівняти результати цих Звітів з Основними напрями розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення в Україні на період до 2023 року (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-2021-%D1%80#Text>)

Методичні рекомендації до виконання завдань для самостійного опрацювання

Виконання запропонованих завдань передбачає глибоке опрацювання лекційного й іншого теоретичного та практичного матеріалу за темою.

Завдання можуть виконуватися в довільній формі.

Для виконання завдання 4 офіційну й аналітичну інформацію з сайтів Державної служби фінансового моніторингу України, ФАТФ, ЄАГ.

Теми рефератів

1. Оцінка відповідності національної системи фінансового моніторингу міжнародним стандартам.

2. Фінансові операції, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу.

Практичні завдання

Завдання 1. Побудувати структурно-логічну схему взаємодії суб'єктів фінансового моніторингу.

Завдання 2. Виявити фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу в Україні.

Тема 5. Організаційно-правовий статус Державної служби фінансового моніторингу України

Компетентності за темою: здатність до пошуку, використання й інтерпретації інформації щодо повноважень Держфінмоніторингу.

План заняття

1. Місце Держфінмоніторингу в системі центральних органів виконавчої влади України.
2. Основні завдання Держфінмоніторингу. Повноваження та права Держфінмоніторингу.
3. Організаційна структура Держфінмоніторингу. Повноваження Голови Держфінмоніторингу.
4. Взаємодія Держфінмоніторингу з різними органами та організаціями у сфері протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом та фінансуванню тероризму.

Питання для самоконтролю та дискусій

1. Розкрийте основні завдання, які покладені на Державну службу фінансового моніторингу.
2. Розгляньте основні повноваження, які надані Держфінмоніторингу для виконання покладених на нього завдань.
3. Розгляньте основні права, які надані Держфінмоніторингу для виконання покладених на нього завдань.
4. Охарактеризуйте організаційну структуру Держфінмоніторингу.
5. Розкрийте основні завдання структурних підрозділів Держфінмоніторингу.
6. Розкрийте основні повноваження Голови Держфінмоніторингу.
7. Охарактеризуйте порядок взаємодії Держфінмоніторингу з різними органами й організаціями у сфері протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом та фінансуванню тероризму.
8. Розкрийте напрями взаємодії Держфінмоніторингу України з органами державної влади та органами місцевого самоврядування.
9. Розгляньте перелік міжнародних органів та організацій, із

якими взаємодіє Держфінмоніторинг.

10. Розкрийте напрями взаємодії Держфінмоніторингу з міжнародними органами й організаціями у сфері ПВД/ФТ.

Тести для самостійного опрацювання

1. Хто призначає і звільняє з посади Голову Держфінмоніторингу України:

- а) Президент України;
- б) Кабінет Міністрів України;
- в) Міністр фінансів;
- г) депутати Верховної Ради України?

2. Приблизна штатна чисельність Державної служби фінансового моніторингу України в попередньому звітному році складає:

- а) від 100 до 200 осіб;
- б) від 200 до 300 осіб;
- в) від 300 до 400 осіб;
- г) більше 450 осіб.

3. Оберіть посади, які входять до структури управління Державною службою фінансового моніторингу України:

- а) перший заступник Голови Держфінмоніторингу України;
- б) другий заступник Голови Держфінмоніторингу України;
- в) віце-голова Державної служби фінансового моніторингу України;

- г) заступник Голови Держфінмоніторингу України;
- д) перший віце-голова Держфінмоніторингу України.

4. Назвіть органи, з якими співпрацює Держфінмоніторинг України у сфері ПВД/ФТ:

- а) Верховна Рада України;
- б) Верховний Суд України;
- в) омбудсмен;
- г) Кабінет Міністрів України;
- д) Егмонтська група підрозділів фінансової розвідки;
- е) Організацією з безпеки та співробітництва в Європі
- є) Комітет Ради Європи з оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (MONEYVAL);
- ж) Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF);

з) постачальник послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів

5. Чи є правильним твердження: «Держфінмоніторинг є під-розділом фінансової розвідки адміністративного типу»:

а) так;

б) ні.

6. Чи є правильним твердження: «Держфінмоніторинг є національним центром для отримання та аналізу повідомлень про підозрілі операції, іншої інформації, яка має відношення до відмивання коштів, пов'язаних предикатних злочинів, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення»

а) так;

б) ні.

7. Держфінмоніторинг створений та розпочав свою діяльність у:

а) 2011 році;

б) 2010 році;

в) 2005 році;

г) 2002 році.

Завдання для самостійного опрацювання

1. Ознайомитися з Положенням про Державну службу фінансового моніторингу України; Порядком надання державними органами та органами місцевого самоврядування, державними реєстраторами інформації про фінансові операції на запит до Державної служби фінансового моніторингу тощо.

2. Побудувати структурно - логічну схему взаємозв'язку завдань, повноважень і прав Державної служби фінансового моніторингу України.

Методичні рекомендації до виконання завдань для самостійного опрацювання

Виконання запропонованих завдань передбачає глибоке опрацювання лекційного та іншого теоретичного, нормативно-правового, практичного матеріалу за темою.

Завдання 2 може виконуватися в довільній формі.

Практичні завдання

Завдання 1

1. Проаналізувати ефективність роботи Держфінмоніторингу України.

2. Розв'язати задачу. Представник Державної служби фінансового моніторингу зателефонував до Запорізької обласної адміністрації та висловив прохання про надання інформації, необхідної для протидії легалізації доходів, одержаних незаконним шляхом. Протягом 12 днів від дати телефонної розмови жоден представник Запорізької обласної адміністрації не надав жодної інформації. Чи є така поведінка представників обласної адміністрації правомірною?

Для розв'язання завдання 2 слід використати законодавчу базу.

Теми рефератів

1. Місце Державної служби фінансового моніторингу України в системі державних органів.

Тема 6. Завдання, права та обов'язки суб'єктів державного та первинного фінансового моніторингу

Компетентності за темою: здатність орієнтуватися в повноваженнях суб'єктів фінансового моніторингу.

План заняття

1. Суб'єкти державного фінансового моніторингу.

2. Завдання та повноваження Національного банку України, Національної комісії із цінних паперів та фондового ринку у сфері запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму.

3. Види суб'єктів первинного фінансового моніторингу.

4. Обов'язки та права суб'єктів первинного фінансового моніторингу.

Питання для самоконтролю та дискусій

1. Розкрийте види суб'єктів державного фінансового моніторингу.

2. Розгляньте повноваження СДФМ.

3. Охарактеризуйте завдання та повноваження НБУ у сфері ПВД/ФТ.

4. Розкрийте завдання та повноваження Національної комісії з цінних паперів і фондового ринку у сфері ПВД/ФТ.

5. Розкрийте завдання та повноваження Міністерства цифрової трансформації України.

6. Розкрийте види суб'єктів первинного фінансового моніторингу.

7. Охарактеризуйте кожен із видів СПФМ в Україні.

8. Розкрийте основні обов'язки СПФМ.

9. Розкрийте основні права СПФМ.

10. Охарактеризуйте заходи, що мають здійснювати СПФМ.

Тести для самостійного опрацювання

1. СПФМ зобов'язані повідомляти спеціально уповноважений орган про:

а) призначення особи, яка тимчасово буде виконуватиме обов'язки відповідального працівника в разі його відсутності;

б) зміну відомостей про суб'єкта первинного фінансового моніторингу та/або про відповідального працівника чи особу, яка тимчасово виконує його обов'язки;

в) призначення чи звільнення відповідального працівника;

г) усі відповіді правильні.

2. До суб'єктів державного фінансового моніторингу не належить:

а) Міністерство юстиції України;

б) Міністерство цифрової трансформації України

в) Національна комісія з цінних паперів і фондового ринку ;

г) банки, страховики (перестраховики), страхові (перестрахові) брокери, кредитні спілки, ломбарди та інші фінансові установи.

3. Розкрийте склад спеціально визначених СПФМ:

а) суб'єкти господарювання, що надають посередницькі послуги та/або консультаційні послуги під час здійснення операцій з нерухомим майном;

б) професійні учасники фондового ринку;

в) суб'єкти господарювання, які проводять лотереї та/або азартні ігри;

г) оператори поштового зв'язку, які надають фінансові платіжні

послуги та/або послуги поштового переказу, та/або послуги із здійснення валютних операцій;

д) адвокатські бюро, адвокатські об'єднання та адвокати, які здійснюють адвокатську діяльність індивідуально;

е) оператори платіжних систем;

ж) інші юридичні особи, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, але надають окремі фінансові послуги.

4. Чи є правильним твердження:

«Завданням суб'єктів державного фінансового моніторингу є виконання вимог національного законодавства у сфері запобігання та протидії створення ефективного механізму протидії відмиванню злочинних доходів, що охоплює оцінювання ризиків проведення фінансових операцій, здійснення аналізу фінансових операцій, які можуть використовуватися для ВД/ФТ»

а) так;

б) ні.

5. Чи є правильним твердження:

«Суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний повідомляти спеціально уповноважений орган про порогові фінансові операції політично значущих осіб, членів їх сім'ї та/або осіб, пов'язаних з політично значущими протягом п'яти робочих днів з дня їх проведення (спроби проведення)»:

а) так;

б) ні.

6. Вставте пропущені слова:

Згідно із Законом України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення", первинний фінансовий моніторинг - сукупність заходів, які вживаються і спрямовані на виконання вимог законодавства у сфері запобігання та протидії.

7. Чи повинні державні органи, що провадять діяльність у сфері запобігання та протидії (крім Національного банку України), у разі виявлення під час виконання своїх функцій фінансових операцій, стосовно яких є підозра, повідомити спеціально уповноваженому органу про такі фінансові операції та їх учасників.

а) так;

б) ні.

Завдання для самостійного опрацювання

1. Опрацювати закони України "Про Національний банк України", "Про державне регулювання ринку цінних паперів", "Про фінансові послуги й державне регулювання ринків фінансових послуг", а також інші нормативно-правові акти щодо повноважень відповідних СДФМ.

2. Розв'язати задачу.

Громадянин К, який займає посаду заступника директора головного регіонального представництва банку, близько чотирьох місяців є відповідальним за проведення фінансового моніторингу в банку. Після проведення в банку фінансової операції суб'єктом господарювання на суму 50 тис. дол., громадянин К не повідомив у Держфінмоніторинг про таку фінансову операцію. Дізнавшись про це, директор банку прийняв рішення про звільнення громадянина К. Чи правомірні дії директора банку?

Методичні рекомендації до виконання завдань для самостійного опрацювання

Виконання запропонованих завдань передбачає глибоке опрацювання лекційного й іншого теоретичного матеріалу, нормативно-правових актів за темою.

Для розв'язання завдання 2 слід використати нормативно-правові акти.

Теми рефератів

1. Альтернативні підходи до формування обов'язків суб'єктів первинного фінансового моніторингу: іноземний досвід.

Практичні завдання

Завдання 1

Побудувати порівняльну таблицю обов'язків звичайних та спеціально визначених СПФМ.

Завдання 2

Опрацювати закони України «Про Національний банк України», «Про державне регулювання ринку цінних паперів», а також інші но-

рмативно–правові акти щодо повноважень деяких суб'єктів державного фінансового моніторингу.

Завдання 3

Виконати обов'язки СПФМ із ідентифікації, виявлення, інформуванні про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу

Тема 7. Організація фінансового моніторингу суб'єктами первинного фінансового моніторингу

Компетентності за темою: здатність до організації фінансового моніторингу у СПФМ.

План заняття

1. Загальні вимоги до організації фінансового моніторингу. Порядок взяття на облік суб'єктів первинного фінансового моніторингу.
2. Призначення працівника, відповідального за проведення фінансового моніторингу, його права та обов'язки.
3. Встановлення правил проведення фінансового моніторингу.
4. Особливості здійснення фінансового моніторингу в банках.
5. Управління ризиками використання фінансової установи у відмиванні злочинних доходів та критерії ризиків.
6. Особливості здійснення фінансового моніторингу в банках.
7. Здійснення фінансового моніторингу в фінансових установах.

Питання для самоконтролю та дискусій

1. Розгляньте основні нормативно-правові акти у сфері правового регулювання організації фінансового моніторингу в Україні.
2. Розкрийте порядок призначення працівника, відповідального за про ведення фінансового моніторингу
3. Охарактеризуйте права та обов'язки працівника, відповідального за проведення фінансового моніторингу.
4. Розкрийте порядок прийняття на облік СПФМ.
5. Охарактеризуйте правила проведення фінансового моніторингу.
6. Розкрийте основні положення, що мають бути відображені в Програмі здійснення фінансового моніторингу.
7. Розгляньте порядок ідентифікації, верифікації та вивчення

осіб, які здійснюють фінансові операції або забезпечують їхнє здійснення.

8. Розгляньте порядок виявлення, реєстрації та передачі інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу.

9. Охарактеризуйте порядок виявлення, зупинення та надання інформації про фінансову операцію, учасником або вигодоодержувачем, за якою є особа, яку включено до переліку осіб, пов'язаних із здійсненням терористичної діяльності.

10. Розгляньте процедуру управління ризиками фінансової установи.

Тести для самостійного опрацювання

1. Ким встановлюється порядок ведення обліку інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу:

- а) Кабінетом Міністрів України;
- б) Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України;
- в) Державною службою фінансового моніторингу;
- г) правильної відповіді немає?

2. Ким встановлюються форми обліку та подання інформації, пов'язаної з проведенням фінансового моніторингу для суб'єктів первинного фінансового моніторингу а також порядок створення особистого кабінету та доступу до е-кабінету:

- а) Кабінетом Міністрів України;
- б) Нацкомфінпослуг;
- в) Міністерством фінансів;
- г) Держфінмоніторингом України?

3. Чи є правильним твердження:

"СПФМ має право відмовитися від проведення фінансової операції у разі, якщо фінансова операція містить ознаки такої, що згідно з Законом підлягає фінансовому моніторингу":

- а) так;
- б) ні.

4. Вставте пропущені слова:

Суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний встановити високий ризик ділових відносин (фінансової операції без встановлення ділових відносин) стосовно клієнтів, включених до пе-

реліку осіб, клієнтів, які *стосовно клієнтів у разі*: неможливості виконувати визначені цим Законом

5. Вставте пропущені слова:

Суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний вживати відповідно до законодавства заходів для забезпечення проходження відповідальним працівником навчання у сфері запобігання та протидії протягом трьох місяців з дня його призначення, а також підвищення кваліфікації відповідального працівника шляхом проходження навчання на базі відповідного навчального закладу, що належить до сфери управління спеціально уповноваженого органу, та в інших навчальних закладах за погодженням із спеціально уповноваженим органом

6. Відповідальність за неналежну організацію внутрішньо-банківської системи ПВК/ФТ та проведення первинного фінансового моніторингу несе:

- а) відповідальний працівник;
- б) начальник юридичного управління;
- в) головний бухгалтер;
- г) голова правління банку.

7. Відповідальний працівник банку звітує раді банку щодо результатів оцінки ризик-профілю банку:

- а) не рідше одного разу на місяць;
- б) не рідше одного разу на квартал;
- в) не рідше одного разу на рік;
- г) не рідше одного разу в три роки.

Завдання для самостійного опрацювання

1. Вивчити ЗУ «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»

2. Розробити правила і програму фінансового моніторингу для страхової компанії.

Виявити дії, спрямовані на приховування чи маскування незаконного походження коштів або іншого майна, одержаних унаслідок вчинення предикатного діяння, та дії, спрямовані на використання коштів або іншого майна, одержаних унаслідок вчинення предикатного діяння, для здійснення господарської діяльності:

№	Дія
1	зміна правового статусу коштів або іншого майна шляхом підроблення документів, що засвідчують право власності
2	укладення фіктивних угод про надання кредитів або різноманітних послуг – юридичних, аудиторських тощо.
3	будь-яке інвестування зазначених коштів або іншого майна в господарську діяльність (внесення їх до статутного фонду такого суб'єкта або безоплатна передача йому, інвестування в спільну господарську діяльність тощо)
4	внесення коштів на банківські рахунки юридичних і фізичних осіб, у тому числі в офшорних зонах
5	одержання фіктивних документів на придбання майна
6	придбання за кошти, одержані в злочинний спосіб, сировини, продукції, іншого майна для використання в господарській діяльності
7	вчинення цивільно-правових угод (удавана купівля в комісійному магазині, ломбарді тощо)
8	використання майна, одержаного в злочинний спосіб, як напівфабрикатів, сировини тощо.

Методичні рекомендації до виконання завдань для самостійного опрацювання

Виконання запропонованих завдань передбачає глибоке опрацювання лекційного та іншого теоретичного матеріалу за темою.

Для виконання завдання 2 слід використати типологічні звіти Держфінмоніторингу та Критерії ризиків легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення, затверджені Наказом Міністерства фінансів 28.12.2022 № 465.

Для виконання завдання 3 слід скористатися Положенням про здійснення установами фінансового моніторингу (Постанова Правління Національного банку України від 28.07.2020 № 107) та типовими формами документів, розміщеними на сайті Держфінмоніторингу України.

Теми рефератів

1. Управління ризиками використання фінансової установи у відмиванні злочинних доходів та критерії ризиків.
2. Особливості здійснення фінансового моніторингу в фінансових установах.

Практичні завдання

Завдання 1

Розробити програму і правила суб'єктами первинного фінансового моніторингу.

Завдання 2

Ознайомитися із порядком ведення державною службою фінансового моніторингу обліку суб'єктів первинного фінансового моніторингу

Тема 8. Особливості організації фінансового моніторингу спеціально визначеними нефінансовими суб'єктами первинного фінансового моніторингу

Компетентності за темою: здатність до організації фінансового моніторингу в спеціально визначених нефінансових СПФМ.

План заняття

1. Заходи, що здійснюються спеціально визначеними суб'єктами первинного фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму.
2. Особливості здійснення фінансового моніторингу суб'єктами підприємницької діяльності, які надають посередницькі послуги під час здійснення операцій із купівлі-продажу нерухомого майна.
3. Особливості здійснення фінансового моніторингу нотаріусами, адвокатами, суб'єктами господарювання, що надають юридичні послуги.
4. Особливості організації фінансового моніторингу іншими спеціально визначеними нефінансовими суб'єктами первинного фінансового моніторингу.

Питання для самоконтролю та дискусій

1. Наведіть перелік спеціально визначених СПФМ.
2. Назвіть СДФМ, які здійснюють нагляд за додержанням спеціально визначеними СПФМ вимог законодавства у сфері ПВД/ФТ.
3. Назвіть основні нормативно-правові акти, що встановлюють порядок організації фінансового моніторингу спеціально визначеними суб'єктами первинного фінансового моніторингу.
4. Охарактеризуйте випадки, за яких на спеціально визначених суб'єктів покладаються обов'язки СПФМ.
5. Розгляньте обов'язки, що реалізуються спеціально визначеними суб'єктами первинного фінансового моніторингу в сфері ПВД/ФТ.
6. Розкрийте особливості здійснення фінансового моніторингу суб'єктами підприємницької діяльності, які надають посередницькі послуги під час здійснення операцій із купівлі-продажу нерухомого майна.
7. Охарактеризуйте особливості здійснення фінансового моніторингу нотаріусами, адвокатами, суб'єктами господарювання, що надають юридичні послуги.
8. Розкрийте порядок організації фінансового моніторингу представниками ювелірного бізнесу.
9. Охарактеризуйте порядок організації фінансового моніторингу представниками ігрового бізнесу.
10. Розкрийте особливості здійснення фінансового моніторингу аудиторами, аудиторськими фірмами, фізичними особами-підприємцями, які надають послуги з бухгалтерського обліку.

Тести для самостійного опрацювання

1. Чи є правильним твердження:

"Спеціально визначені СПФМ можуть не повідомляти Спеціальний уповноважений орган про свої підозри в разі, коли відповідна інформація стала їм відома за обставин, що є предметом їхньої професійної таємниці, або має привілей на збереження службової таємниці, а також у випадках, коли вони виконують свої обов'язки щодо захисту клієнта, представництва його інтересів у судових органах та у справах досудового врегулювання спорів":

- а) так;
- б) ні.

2. Чи є правильним твердження:

"Суб'єкти господарювання, які здійснюють торгівлю за готівку дорогоцінними металами і дорогоцінним камінням та виробами з них включаються до переліку СПФМ за умови, якщо сума фінансової операції дорівнює чи перевищує 50 000 грн"?

- а) так;
- б) ні.

3. В які терміни суб'єкти господарювання, що здійснюють консультування з питань оподаткування, що провадять свою діяльність одноособово, без утворення юридичної особи стають на облік у Держфінмоніторингу як суб'єкти не пізніше

а) протягом трьох робочих днів з дати призначення працівника, відповідального за проведення фінансового моніторингу, але не пізніше дня проведення першої фінансової операції (дати встановлення ділових відносин з клієнтом);

б) не пізніше дня встановлення ділових відносин з клієнтом (проведення фінансової операції);

в) протягом п'ятих робочих днів з дати призначення працівника, відповідального за проведення фінансового моніторингу, але не пізніше дня проведення першої фінансової операції (дати встановлення ділових відносин з клієнтом);

г) дня проведення першої фінансової операції (дати встановлення ділових відносин з клієнтом).

4. Термін призначення відповідального працівника аудиторської фірми, що надає послуги з бухгалтерського обліку:

а) до дня проведення суб'єктом (відокремленим підрозділом) першої фінансової операції;

б) не пізніше дня встановлення ділових відносин, що передбачають їх участь у фінансових операціях

в) протягом п'ятих робочих днів з дати призначення працівника, відповідального за проведення фінансового моніторингу, але не пізніше дня проведення першої фінансової операції (дати встановлення ділових відносин з клієнтом);

г) протягом трьох робочих днів з дати призначення працівника, відповідального за проведення фінансового моніторингу, але не пізніше дня проведення першої фінансової операції (дати встановлення ділових відносин з клієнтом).

5. Чи здійснюється належна перевірка СПФМ при встановленні ділових відносин, які виникають на підставі договорів про

участь в лотереї, за умови, що розмір ставки гравця не перевищує 5 тисяч гривень

- а) так;
- б) ні .

6. Вставте пропущене слово:

Інформація про фінансові операції, строк зберігання якої закінчився, знищується або знеособлюється (в частині персональних даних).

7. Що відноситься до обов'язкової інформації для взяття суб'єкта на облік:

- а) відомості про реєстрацію суб'єкта;
- б) його місцезнаходження;
- в) відповідального працівника;
- г) структурні підрозділи, що не є окремими юридичними особами.

ми.

Завдання для самостійного опрацювання

1. Ознайомитися із положеннями про здійснення фінансового моніторингу нефінансовими СПФМ.

2. Побудувати можливі схеми легалізації злочинних доходів через ринок нерухомості та визначити індикатори, за якими їх можна виявити.

3. Розв'язати задачу.

Нотаріус А 10.03.23 р. засвідчив договір купівлі-продажу нерухомого майна на суму 50 000 дол. США. У нього виникли підозри щодо цієї фінансової операції. 12.03.23 р. він повідомив Спеціально уповноважений орган про свої підозри. Відповідна інформація стала відома нотаріусу А за обставин, що є предметом таємниці здійснюваних нотаріальних дій. Курс дол. США на момент вчинення нотаріальної дії складав 40,8 грн. Чи правомірні дії нотаріуса А?

Методичні рекомендації до виконання завдань для самостійного опрацювання

Виконання запропонованих завдань передбачає глибоке опрацювання лекційного та іншого теоретичного матеріалу за темою.

Завдання 2 може виконуватися в довільній формі. Можливі креативні та нестандартні підходи до виконання. У процесі виконання слід використати типологічні звіти Держфінмоніторингу та рекомен-

дації Держфінмоніторингу щодо організації фінансового моніторингу на ринку нерухомості.

Для розв'язання завдання 3 слід використовувати законодавчу базу

Теми рефератів

1. Проблеми здійснення фінансового моніторингу нефінансовими спеціально визначеними суб'єктами фінансового моніторингу.

Практичні завдання

Завдання 1

Розробити критерії ризиків легалізації злочинних доходів для нефінансових суб'єктів первинного фінансового моніторингу

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1

Ознайомитися із Положеннями про здійснення фінансового моніторингу суб'єктами первинного фінансового моніторингу, державне регулювання та нагляд за діяльністю яких здійснює Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку

Тема 9. Відповідальність за порушення вимог законодавства у сфері протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму

Компетентності за темою: здатність кваліфікувати злочини й усвідомлювати відповідальність у сфері ПВД/ФТ.

План заняття

1. Кримінальна відповідальність за легалізацію злочинних доходів.
2. Кримінальна відповідальність за фінансування тероризму.
3. Кримінальна відповідальність за розповсюдження зброї масового знищення.
4. Кримінальна, адміністративна та цивільно-правова відповідальність за порушення вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму, фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Питання для самоконтролю та дискусій

1. Охарактеризуйте види юридичної відповідальності за порушення вимог законодавства у сфері ПВД/ФТ.
2. Розгляньте статті Кримінального кодексу, які кваліфікують злочини у сфері ВД/ФТ.
3. Розгляньте статті Кримінального кодексу, які кваліфікують злочини у сфері ПВД/ФТ.
4. Розкрийте труднощі у кваліфікації злочинів у сфері легалізації незаконно одержаних доходів.
5. Розгляньте санкції, передбачені Кримінальним кодексом України за вчинення злочинів із легалізації доходів, одержаних у незаконний спосіб.
6. Охарактеризуйте відповідальність, яку несуть особи, винні в умисному ненаданні інформації щодо легалізації незаконно одержаних доходів.
7. Розгляньте відповідальність, що передбачена за фінансування тероризму.
8. Охарактеризуйте адміністративну відповідальність посадових осіб суб'єктів первинного фінансового моніторингу за порушення законодавства у сфері ПВД/ФТ.
9. Розкрийте види господарсько-адміністративних штрафних санкцій, що можуть бути накладені на суб'єктів первинного фінансового моніторингу за недодержання вимог законодавства у сфері ПВД/ФТ.
10. Розгляньте інші види господарсько-адміністративних санкцій, що можуть бути вжиті до суб'єктів первинного фінансового моніторингу за недодержання вимог законодавства у ПВД/ФТ.

Тести для самостійного опрацювання

1. Чи є правильним твердження:

«Українське законодавство передбачає відповідальність за легалізацію за умови вчинення предикатного злочину за межами України»:

- а) так;
- б) ні.

2. Чи є правильним твердження:

«Фізична особа може нести відповідальність за легалізацію доходів, одержаних злочинним шляхом, після досягнення 14-річного віку»:

- а) так;
- б) ні.

3. Будь-які активи, одержані прямо чи опосередковано внаслідок вчинення злочину, зокрема валютні цінності, рухоме та нерухоме майно, майнові та немайнові права, незалежно від їх вартості - це:

- а) доходи, одержані злочинним шляхом;
- б) активи;
- в) активи, пов'язані з тероризмом та його фінансуванням;
- г) активи, пов'язані з розповсюдженням зброї масового знищення та його фінансуванням.

4. Суспільно небезпечне протиправне діяння, що передує легалізації (відмиванню) доходів, – це діяння, за яке Кримінальним кодексом України передбачено покарання у вигляді позбавлення волі або штраф:

- а) понад п'ять тисяч НМДГ;
- б) понад три тисячі НМДГ;
- в) понад одну тисячу НМДГ;
- г) усі відповіді неправильні.

5. Не належить до адміністративно-господарських санкцій за порушення законодавства у сфері ПВД/ФТ:

- а) позбавлення волі керівника суб'єкта первинного фінансового моніторингу на строк від 3 до 6 років із позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до двох років та з конфіскацією майна;
- б) адміністративно-господарський штраф;
- в) зупинення дії ліцензії на здійснення суб'єктом первинного фінансового моніторингу певних видів господарської діяльності;
- г) анулювання ліцензії на здійснення суб'єктом первинного фінансового моніторингу окремих видів господарської діяльності.

6. Строк, у який порушник має сплатити штраф за правопорушення у сфері протидії легалізації злочинно одержаних доходів:

- а) не пізніше 7 днів із дня вручення йому постанови або 7 днів із дня повідомлення про залишення скарги або протесту без задоволення;
- б) не пізніше 30 днів із дня вручення йому постанови або 30 днів із дня повідомлення про залишення скарги або протесту без задоволення;

в) не пізніше 10 днів із дня вручення йому постанови або 10 днів із дня повідомлення про залишення скарги або протесту без задоволення;

г) не пізніше 45 днів із дня вручення йому постанови або 45 днів із дня повідомлення про залишення скарги або протесту без задоволення.

7. Яку відповідальність понесе особа за фінансування тероризму:

а) позбавлення волі на строк від 3 до 5 років із позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до двох років;

б) позбавлення волі на строк від 3 до 6 років із позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до двох років та з конфіскацією майна;

в) штраф від трьох тисяч до десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк від 3 до 5 років;

г) позбавлення волі на строк від 5 до 8 років із позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до двох років та з конфіскацією майна?

Завдання для самостійного опрацювання

1. Ознайомитися з положеннями Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо видів правопорушень у сфері ВД/ФТ та відповідальністю за їхнє вчинення.

2. Ознайомитися з положеннями Кримінального кодексу України щодо видів злочинів у сфері ВД/ФТ та відповідальністю за їхнє вчинення.

3. Розв'язати задачу.

Громадянин умисно подає недостовірну інформацію про фінансові операції, що відповідно до закону підлягають фінансовому моніторингу, спеціально уповноваженому центральному органу виконавчої влади. Визначте, який із кодексів України знадобиться цьому громадянину для ознайомлення з покаранням за вчинені протиправні дії.

Методичні рекомендації до виконання завдань для самостійного опрацювання

Виконання запропонованих завдань передбачає глибоке опрацювання лекційного та іншого теоретичного й практичного матеріалу за темою.

Для розв'язання завдання 3 слід використовувати законодавчу базу.

Практичні завдання

1. Проаналізувати показники, що характеризують структуру та динаміку стану розгляду кримінальних справ за злочинами у сфері ВД/ФТ за останні три роки.

Теми рефератів

1. Проблеми притягнення до кримінальної відповідальності за легалізацію злочинних доходів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Інформації щодо FATF. Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org>
2. Рекомендації FATF та методологія/ міжнародні стандарти боротьби з відмиванням коштів, фінансуванням тероризму і розповсюдженням зброї масового знищення, Режим доступу: <https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/books/5%20round%20FATF.pdf>
3. Єгоричева С. Б. Організація фінансового моніторингу в банках [текст] навч. посіб./ С. Б. Єгоричева. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 292 с.
4. Андрійченко Ж. О. Фінансовий моніторинг у системі управління ризиками ринків фінансових послуг // Розвиток системи управління ризиками ринків фінансових послуг : монографія / наук. ред. та кер. кол. авт. д-р екон.наук, проф. Н. М. Внукова. – Харків : Ексклюзив, 2014. – С. 140–150.
5. Андрійченко Ж. О. Сучасний стан та перспективи імплементації в Україні міжнародних стандартів із протидії відмивання доходів та фінансуванню тероризму // Розвиток ринків фінансових послуг в умовах європейської інтеграції : монографія / наук. ред. та кер. кол. авт. д-р екон. наук, проф. Н. М. Внукова. – Харків : Ексклюзив, 2014. – С. 170–179.
6. Буткевич С. А. Фінансовий моніторинг: зарубіжний досвід та українська модель : монографія / С. А. Буткевич. – Сімферополь : Кримнавчпеддержвидав, 2012. – 313 с.
7. Внукова Н. М. Фінансовий моніторинг : навч. посіб. / Н. М. Внукова, Ж. О. Андрійченко. – Харків : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2013. – 204 с.
8. Єфименко Т. І. Розвиток національної системи фінансового моніторингу : монографія / С. С. Гасанов, О. Є. Користін та ін. / Держ. навч.-наук. установа "Акад. фін. упр." – Київ : ДННУ "Акад. фін. упр.", 2013. – 378 с.
9. Науково-практичний коментар до Закону України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення" / А. Г. Чубенко, М. В.

Лошицький, С. С. Бичкова, Я. В. Котляревський. – Київ : Ваіте, 2015. – 816 с.

10. Конвенція Організації Об'єднаних Націй «Про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин». Ратифікована Постановою Верховної Ради України від 25.04.1991 р. №1000- XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_096#Text4

11. Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму : Конвенція ООН від 09.12.1999. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_518

12. Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму : Конвенція Ради Європи від 16.05.2005. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_948

13. Посібник з питань підходу, заснованому на оцінці ризику, в боротьбі з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму: Принципи та процедури високого рівня / FATF, 2007 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=74295>.

14. Справочное руководство по борьбе с отмыванием денег и финансированием терроризма и дополнение в отношении специальной рекомендации IX. — Вашингтон: Всемирный банк, 2005. —303 с.

15. Посібник з питань підходу, заснованому на оцінці ризику, в боротьбі з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму: Принципи та процедури високого рівня / FATF, 2007 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=74295>.

16. А. Турий. Відповідальність за умисне порушення вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдженню зброї масового знищення. Режим доступу: <https://turii.com.ua/publikatsii/vidpovidalnist-za-umisne-porushennya-vimog-zakonodavstva/>.

17. Фінансовий моніторинг: відповідальність. Режим доступу: <http://yefimov.com.ua/?p=4262>.

18. Фінансовий моніторинг [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до самостійної роботи студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" другого (магістерського)

рівня / уклад. Ж. О. Андрійченко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 52 с. Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/21517/1/2019-%D0%90%D0%BD%D0%B4%D1%80%D1%96%D0%B9%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%96%20%D0%9E.pdf>

19. Фінансові розслідування Програма для студентів усіх спеціальностей другого (магістерського) рівня / уклад. Ж. О. Андрійченко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 23 с.

Допоміжна

1. Кононенко В.П, Новікова Л.В. Фінансування тероризму – загроза для міжнародних відносин. Практика міжнародного суду ООН та суду ЄС Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, 2018.

2. Внукова Н. М. Концептуальні основи розвитку системи фінансового моніторингу за міжнародними стандартами / Н. М. Внукова // Сучасні проблеми фінансового моніторингу : збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Ірпінь : Національний університет ДПС України, 2013. – С. 79–84.

3. Попко В.В. Транснаціональне кримінальне право: досягнення у формуванні системи https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2020/05/Tezy_Bolgaria_03.20/Tezy_Bolgaria_03.20_25.pdf

4. Базельський комітет з банківського нагляду. https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%B0%D0%B7%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%82%D0%B5%D1%82_%D0%B7%D0%BF%D0%B8%D1%82%D0%B0%D0%BD%D1%8C_%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%BA%D1%96%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%BD%D0%B0%D0%B3%D0%BB%D1%8F%D0%B4%D1%83.

5. Егмонтська група. Режим доступу: <https://egmontgroup.org/working-groups/>

6. Колодізев О.М., Плєскун І.В. Систематизація практичних рекомендацій щодо пошуку моделей оцінки, контролю та ефективного управління ризиками для забезпечення протидії легалізації «брудних коштів». Режим доступу:

<http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/19079/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D1%96%D0%B7%D1%94%D0%B2%20%D0%9E.%D0%9C.%D0%91%D0%A1%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D0%9F%D0%B%D0%B5%D1%81%D0%BA%D1%83%D0%BD.pdf>

7. Збірка актів законодавства з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (з коментарями та роз'ясненнями) / Укладачі: Бичкова С.С., Котляревський Я.В., Лошицький М.В., Павлов Д.М., Удовик М.С. – К.: Ваіте, 2017. – 1052 с. Режим доступу: https://finmonitoring.in.ua/wp-content/uploads/2017/02/zbirka_npa.pdf.

8. Маляренко В.Т. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України: [навч. посіб.] / В.Т. Маляренко. — К.: Юр інком Інтер, 2004. — 376 с.

9. Про затвердження Положення про Державну службу фінансового моніторингу України : Постанова Кабінету міністрів України від 29 липня 2015 р. № 537. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-2015-%D0%BF#Text>.

10. Живко З.Б. , Головач Т.М. , Гончаров Ю.В. , Мартин О.М. Боруцька Ю.З. Місце фінансової розвідки в системі антикорупційних заходів // Вчені записки Університету «КРОК» №2 (62), 2021. Режим дрсупу:

<https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/9181/1/21%20%20%D0%9C%D1%96%D1%81%D1%86%D0%B5%20%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%97%20%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BA%D0%B8%20%D0%B2%20%D1%81%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D1%96%20%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D1%80%D1%83%D0%BF%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%BE%D0%B4%D1%96%D0%B2.pdf>

16. Інформаційні ресурси

1. Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом,

та про фінансування тероризму : Закон України від 17.11.2010 № 2698-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2698-17>

2. Ратифіковано конвенцію ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму <https://minjust.gov.ua/news/ministry/ratifikovano-konventsiyu-radi-evropi-pro-vidmivannya-poshuk-aresht-ta-konfiskatsiyu-dohodiv-oderjanih-zlochinnim-shlyahom-ta-pro-finansuvannya-terorizmu-13070>

3. Международная конвенция о борьбе с финансированием терроризма. (Резолюция 54/109 Генеральной Ассамблеи ООН от 9 декабря 1999 г.) URL: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/terfin.shtml (дата звернення: 25.11.2017).

4. В. П. Захаров Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом: теоретико-правовий аспект. Режим доступу: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/may/2171/vnulpurn201480134.pdf>

5. Актуальні методи і способи легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансування тероризму. Департамент фінансових розслідувань Державна служба фінансового моніторингу України, 2012. – 68с, с. 8. Режим доступу: https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/411/%D0%A2%D0%B8%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%20%D0%94%D0%A1%D0%A4%D0%9C%D0%A3/2012%2027%2012_2012.pdf

6. Типологічне дослідження «Актуальні методи, способи, інструменти легалізації (відмивання) злочинних доходів та фінансування тероризму (сепаратизму)». Наказ Державної служби фінансового моніторингу України 20.12.2021 №146 <http://document.vobu.ua/wp-content/uploads/2022/01/nakaz146-2021d.pdf>

7. Звіт Державної служби фінансового моніторингу України за 2021 рік., с. 14 Режим доступу: <https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/0350/zvity/zvit2021ukr.pdf>

8. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 6 грудня 2019 року № 361-IX. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>.

9. Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо вдосконалення інституту спеціальної конфіскації з метою усунення корупційних ризиків при її застосуванні від 10.11.2015 № 770-VIII. Офіційний вісник України від 04.12.2015, № 94, стор. 90, стаття 3200, код акту 79580/2015.

10. Про Сорок рекомендацій Групи розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF). Постанова Кабінету Міністрів України та Національного Банку України від 28 серпня 2001 р. N 1124. Режими доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1124-2001-%D0%BF#Text>.

11. Про схвалення Стратегії розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення на період до 2020 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1407-р. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1407-2015-%D1%80#Text>.

12. Про затвердження Основних напрямів розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення в Україні на період до 2023 року та плану заходів щодо їх реалізації. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 травня 2021 р. № 435-р. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-2021-%D1%80#Text>.

13. Про затвердження програми стратегічного розвитку Державної служби фінансового моніторингу України на період до 2024 року. Наказ Міністерства фінансів України від 17.01.2022р. №16. Режим доступу: <https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/0350/strategy/16.pdf>.

14. Національний банк фінансового моніторингу. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/monitoring>.

15. Міністерство фінансів України. Режим доступу: <https://mof.gov.ua/uk/finansovij-monitoring>

16. Про затвердження Положення про здійснення фінансового моніторингу суб'єктами первинного фінансового моніторингу, державне регулювання та нагляд за діяльністю яких здійснює Міністерство юстиції України. Наказ Міністерства юстиції України № 3201/5 від 10.09.2021. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1210-21#n7>.

17. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку.

Фінансовий моніторинг. Режим доступу:
<https://www.nssmc.gov.ua/activity/nahliad-za-rynkom/finansoviy-monitorynh/>.

18. Міністерство цифрової трансформації України. Режим доступу:

<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D1%96%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%97%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8>.

19. Мінцифри <https://www.kmu.gov.ua/npas/pitannya-ministerstva-cifrovoyi-t180919>.

20. Порядок ведення Державною службою фінансового моніторингу обліку інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу № 850 від 9 вересня 2020 р. Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/850-2020-%D0%BF#Text>.

21. Про затвердження Положення про здійснення банками фінансового моніторингу. Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0065500-20#Text>.

22. Положення про здійснення установами фінансового моніторингу № 107 від 28.07.2020. Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0107500-20#Text>.

23. Оприлюднено новий порядок фінмоніторингу небанківськими установами. Режим доступу:
<https://bank.gov.ua/ua/news/all/oprilyudneno-noviy-poryadok-finmonitoring-nebankivskimi-ustanovami>

24. Щодо виконання ріелторами обов'язків суб'єкта первинного фінансового моніторингу. Міністерство Фінансів України. Режим доступу:
<https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9B%D0%B8%D1%81%D1%82-%D1%80%D0%BE%D0%B7%D1%8F%D1%81%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%D1%80%D1%96%D1%94%D0%BB%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8.pdf>.

25. Наказ «Про затвердження Положення про здійснення фінансового моніторингу суб'єктами первинного фінансового моніторингу, державне регулювання та нагляд за діяльністю яких здійснює Мі-

ністерство юстиції України» від 10.09.2021 № 3201/5 . Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1210-21#Text>.

26. Положення про здійснення фінансового моніторингу суб'єктами первинного фінансового моніторингу, державне регулювання і нагляд за діяльністю яких здійснює Міністерство фінансів України від 22.12.2015 № 1160 . Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0063-16#Text>.

27. Кримінальний Кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/view/t012341?an=910451>.

28. Баранов О. П. Фінансування тероризму як загроза національній безпеці // Інвестиції: практика та досвід № 9 .- 2018. С. 108-112. Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/9_2018/22.pdf.

29. Конвенція про правопорушення та деякі інші дії, вчинені на борту повітряного судна (Токіо, 14 вересня 1963 р.) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_244.

30. Конвенція про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден від 16 грудня 1970 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_167.

31. Конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації (Монреаль, 23 вересня 1971 р.) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_165.

32. Конвенція про запобігання та покарання злочинів проти осіб, які користуються міжнародним захистом, у тому числі дипломатичних агентів [Електронний ресурс]: — Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_389.

33. Міжнародна конвенція про боротьбу із захопленням заручників [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_087.

34. Конвенція про фізичний захист ядерного матеріалу та ядерних установок [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_024.

35. Конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки морського судноплавства 1988 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_220.

36. Декларація про заходи ліквідації міжнародного тероризму [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_502.

37. Міжнародна конвенція про боротьбу з бомбовим тероризмом [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_374.

38. Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_518.

39. Закон України «Про боротьбу з тероризмом» [Електронний ресурс]: Закон України від 20 бер. 2003 р. № 638-IV. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/63815>.

40. Кодекс України про адміністративні правопорушення 8073¹-X .Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.